ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ
ਬਨਾਮ
ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ @ ਨਿੰਮੋ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 956 ਦਾ 2012)
ਅਕਤੂਬਰ 20, 2022
[ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਇਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1985 – ਸ.2(xxvii)(ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਅਤੇ ਸ.15 – 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾਅ' ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ – 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾਅ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਸਿਵਾਏ ਬੀਜਾਂ ਦੇ – 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ.2 ਦੇ ਧਾਰਾ (xxvii) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ.2 ਦੇ ਧਾਰਾ (xxvii) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ – ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੌਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਕੀ ਇਹ ਪਰਿਯਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੱਚਾ ਮਾਲ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਨੂੰ ਸਮੇਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ.2 ਦੇ ਧਾਰਾ (xxvii) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਤੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਪੌਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੌਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਹੈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾਅ' ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਵਲ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪੌਦਾ ਹੀ 1878 ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ – ਸ.2 ਦੇ ਧਾਰਾ (xxvii) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਨੂੰ ਵੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵੀ ਜੋੜੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੌਇਡ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ – ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ, 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੌਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ – ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ ਜੋ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ੇਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ – ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੌਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ – ਇਕ ਵਾਰ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਣਕਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾਅ' ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਟੈਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਹੇਡਨ ਦਾ/ਮਿਸਚੀਫ ਨਿਯਮ – ਅਰਥ ਦਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਚਾਰ ਕਾਰਕ (i) ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (ii) ਮਿਸਚੀਫ ਅਤੇ

ਖਾਮੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (iii) ਉਪਾਯ (iv) ਉਪਾਯ ਦਾ ਕਾਰਣ – ਫੈਸਲਾ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ – ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਦੇਖੀ ਗਈ ਖਾਮੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ', ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ੇਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ – ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਯ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ – ਉਪਾਯ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ 1985 ਐਕਟ - ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985 - s.2(xvii) (a) ਅਤੇ (b) -ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1878 - ਖਤਰਨਾਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਕਟ, 1930.

ਸਟੈਚਿਊਟਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ
ਇਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ – ਫੈਸਲਾ: ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਐਕਟ, 1985 ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕੀ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ – ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

1. ਚੂੰਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ (ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1857, ਅਫੀਮ ਐਕਟ,1878 ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਕਟ, 1930) ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਫਰਜ਼ਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਗਿਰੋਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕੀ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ। [ਪੈਰਾ 81]

2. ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਧੀਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ

ਸੀ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪੌਦਾ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਸੀ। ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1878 ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 1930 ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ 1953 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1961 ਅਤੇ 1988 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੇ ਮੁੜ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਨੂੰ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 82]

3. 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪੌਦਾ ਹੀ 1878 ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਦੇ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਅ) ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਵੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ, 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ੇਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 83]

4. ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਜਿਤ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 84]

5. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਸਮਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਨ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 88]

6. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਸਮਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਰਿਆਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਪੌਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 89]

7. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਸਮਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ' ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਸਮਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 90]

8. ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ'

'ਮੋਰਫਿਨ' ਅਤੇ 'ਮੇਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (xvii) ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (a) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 1985 ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ 'ਭੁੱਕੀ ਤੂੜੀ' 'ਮੋਰਫਿਨ' ਅਤੇ 'ਮੇਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ, ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ 1985 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ [ਪੈਰਾ 91][415-ਏ-ਬੀ]

ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [1955] 2 SCR 603 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਥਾਈ ਵਰਗੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1986) 4 SCC 746 : [1987] 1 SCR 317; ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹੀ v. ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1987) 4 SCC 361 : [1988] 1 SCR 168; ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿ. C.B.I., ਬੰਬਈ (II) (1994) 5 SCC 410 ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ : [1994] 3 ਸਪਲ. SCR 263; ਬਲਰਾਮ ਕੁਮਾਵਤ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 7 SCC 628 : [2003] 3 Suppl. SCR 24; ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿ. ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 530 : [2005] 1 ਸਪਲ. SCR 49; ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ v. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 20 SCC 272 ਅਤੇ ਈ. ਮਾਈਕਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ (2008) 5 SCC 161 : [2008] 4 SCR 644 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਰਾਮਜੀਭਾਈ ਬਾਰੋਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 550; ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88 : [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579; ਸ੍ਰਾਂਤਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (1975) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 322 : [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 287; ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਮਾਈਕੋਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਗਮਾ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253 : [1999] 2 ਐਨ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਮ.ਓ. ਅਤੇ ਹੋਰ

SCR 932; ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2011) 4 SCC 441: [2011] 5 SCR 691 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬੈਦਯਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਓੜੀਸਾ ਰਾਜ 1968 (XXXIV) ਕਟਕ ਲਾਅ ਟਾਈਮਜ਼-1 5;ਹਾਥੀ @ ਮੰਗਲਸਿੰਘ ਰਾਮਦਯਾਲਜੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ 1992 SCC ਆਨਲਾਈਨ ਗੁਜ 311; ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਗੁੱਗਲੂ ਬਨਾਮ ਐੱਚ.ਪੀ. ਰਾਜ 8 2007 SCC ਆਨਲਾਈਨ ਐੱਚ.ਪੀ. 120 ਅਤੇ ਐੱਚ.ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੇਸ ਰਾਜ 2013 SCC ਆਨਲਾਈਨ ਐੱਚ.ਪੀ. 371 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(2005) 7 SCC 550 ਪੈਰਾ 11 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2000] 1 SCR 579 ਪੈਰਾ 13 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1974] 3 SCR 287 ਪੈਰਾ 13 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 2 SCR 932 ਪੈਰਾ 13 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] 5 SCR 691 ਪੈਰਾ 18 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1955] 2 SCR 603 ਪੈਰਾ 53 ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ

[1987] 1 SCR 317 ਪੈਰਾ 67 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1988] 1 SCR 168 ਪੈਰਾ 69 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1994] 3 ਸੁਪਲ. SCR 263 ਪੈਰਾ 71 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2003] 3 ਸੁਪਲ. SCR 24 ਪੈਰਾ 75 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2005] 1 ਸੁਪਲ. SCR 49 ਪੈਰਾ 77 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2020) 20 SCC 272 ਪੈਰਾ 79 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2008] 4 SCR 644 ਪੈਰਾ 79 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.956 ਦਾ 2012.

02.11.2007 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਲ. ਅਪੀ. ਨੰਬਰ.525 ਦਾ 2004 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ।

ਕੇ. ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏਐਸਜੀ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਕਰਜੀ, ਏਏਜੀ, ਨੀਰਜ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, (ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ), ਐਮ. ਵੀ. ਮੁਕੁੰਦਾ, ਮਿਸ. ਏ. ਸ੍ਰੀਗ੍ਰਿਯਾ, ਮਿਸ. ਆਰਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਬਿਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਕਸ਼ੈ ਸੀ. ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਜ, ਨਕੁਲ ਚੇਂਗੱਪਾ ਕੇ. ਕੇ., ਆਰ. ਨੇਡੁਮਾਰਨ, ਜੀ. ਅਨੰਦ ਸੇਲਵਮ, ਅਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਹੇਮਾ, ਰਾਜੇਂਦਰ, ਰਿਸ਼ਭ ਸਾਹੂ, ਸੀ. ਐਲ. ਸਾਹੂ, ਅਵਿਜੀਤ ਮਣੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮਿਸ. ਨਿਧੀ, ਸਾਰਥਕ ਅਰੋੜਾ, ਮੋਹਿਤ ਗਿਰਧਰ, ਸੰਜੈ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ, 14 ਅਗਸਤ 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਨਾ - ਪੋਸਤ ਦਾ ਛਿਲਕਾ, ਪੋਸਤ ਦਾ ਤਿੰਨਾ ਆਦਿ?

(ii) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਪੋਸਤ ਦਾ ਤਿੰਨਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਟੀਰੀਅਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਕੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਸੀ?"

2. ਚੂੰਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਇਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1985 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "1985 ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 14 ਅਗਸਤ 2018 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਨਰਸਿੰਘਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਨਰਸਿੰਘਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਐਸ. ਨਰਸਿੰਘਾ ਦੇ ਉੱਚ ਪਦ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਐਮੀਕਸ

ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਤੱਥਾਤਮਕ ਪਿਛੋਕੜ:

3. 25 ਜੁਲਾਈ 2003 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-12) ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹਰੋਲੀ ਵਿੱਚ ਊਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗਸ਼ਤ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਉਪਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਤਿੰਨਾ' ਦੇ ਅਵੈਧ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਤਿੰਨਾ' ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਸਟੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. 1985 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੀਆਂ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਛਾਪਾਮਾਰ ਦਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ, ਚਾਰੇ ਲਈ ਮਤਲਬ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ 20 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦਾ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਛਿਲਕਾ' ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬੈਗ ਮਿਲਿਆ। ਦੋ ਨਮੂਨੇ ਹਰ ਇੱਕ 250 ਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਗਿਰੀਗੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਸੇ ਖੱਡ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨੈ ਹੋਰ ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਛਿਲਕਾ' ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਦਨੁਸਾਰ, ਅੱਠ ਬੋਰੀਆਂ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ 40 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦਾ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਛਿਲਕਾ' ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ 30 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦਾ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਛਿਲਕਾ' ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਨਮੂਨੇ, ਹਰ ਇੱਕ 250 ਗ੍ਰਾਮ ਦੇ, ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ।

5. ਨਮੂਨੇ ਰਸਾਇਣਕ ਪੜਤਾਲਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' ਦੇ ਅੰਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(ਸੀ) ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ 'ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ' ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

6. ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 525 ਦੀ 2004 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਪੜਤਾਲਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਭੂਸਾ' ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਸਾਇਣਕ ਪੜਤਾਲਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਪੜਤਾਲਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਟੈਸਟ ਜੋ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਨ, ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਯਾ ਤਾਂ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਟੈਸਟ ਜਵਾਬੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼, ਜਿਸ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਰਸਾਇਣਕ ਪੜਤਾਲਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਭੂਸਾ' ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅਤੇ ਦੰਡਨੀਯ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, 2 ਨਵੰਬਰ 2007 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 29 ਨਵੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

7. ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕਿ 6 ਫਰਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

8. ਅਸੀਂ ਤਦਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨਵ ਮੁਕਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, "ਏ.ਏ.ਜੀ.") ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਜੈਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, "ਏ.ਐਸ.ਜੀ.") ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

10. ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 47 ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪੇਅ ਅਤੇ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਜੋ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹਨ, ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਵਾਈ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਬਲਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ ਦਾ ਵਿਅੱਤ', 'ਅਫੀਮ ਦਾ ਪੌਦਾ' ਅਤੇ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' ਲਈ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (xv), (xvi), (xvii) ਅਤੇ (xviii) ਅਧੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ, ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ, ਕਬਜ਼ੇ, ਢੋਆ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਆਯਾਤ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਨਿਰਯਾਤ, ਵਿਕਰੀ, ਖਰੀਦ, ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਅਤੇ 18 'ਤਿਆਰ ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ ਦਾ ਪੌਦਾ' ਅਤੇ 'ਅਫੀਮ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਮਰਸਿੰਘ ਰਾਮਜੀਭਾਈ ਬਾਰੋਟ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ।

12. ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ, ਸੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰੀ-ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਿੱਚ "ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਦੌਲਤ" ਨਾਮਕ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ ਹੈ, 1966 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ '1966 ਕੋਸ਼' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ), ਵਿੱਚ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀਆਂ ਛੇ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਵਜੋਂ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਕੋਡੀਨ' ਅਲਕਲੋਇਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਸ਼ਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਅਫੀਮ', 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਹੈਰੋਇਨ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਰੱਗ ਟੈਸਟਿੰਗ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀਜ਼ ਲਈ ਮੈਨੂਅਲ, 1998 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ '1998 ਮੈਨੂਅਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਟੈਸਟ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਸਾਲ 2021 ਵਿੱਚ "ਵਰਕਿੰਗ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਮੈਨੂਅਲ: ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ" ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ '2021 ਮੈਨੂਅਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ)। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਟੈਸਟ

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ 'ਅਫੀਮ/ਕਚਾ ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਹੀ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਟੈਸਟ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, 1985 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ, ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ।

13. ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਵਾਂਤਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਮਾਈਕੋਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਮੈਗਮਾ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

14. ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਦੇ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਅ) ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਪ੍ਰਜਾਤੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਪੌਦਾ," ਜਦਕਿ ਇਸਦੇ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਜਦ ਤਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ 'ਅਫੀਮ' ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਜਦ ਤਕ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਤੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੀ ਸੀ, ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

15. ਸ੍ਰੀ ਨਟਰਾਜ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਦੋਨੋਂ ਸਜ਼ਾਦਾਇਕ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਨਈਪੀਸੀ ਮਾਈਕੋਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(i) ਜਦੋਂ ਕਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰੋ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(ii) ਉਸ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਟੈਸਟ ਕੀ ਹੈ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਕੀ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' ਜਾਂ 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਤਿੰਨਕਾ' ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ 'ਪੋਸਤਾਂ' ਲਈ ਵੀ?

17. ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 'ਅਫੀਮ', 'ਭੰਗ (ਭਾਂਗ)' ਅਤੇ 'ਕੋਕਾ ਪੱਤਾ'। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਪੌਦਾ ਹੀ 'ਅਫੀਮ' ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਐਕਟਾਂ

ਨੇ ਸਿਰਫ ‘ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ’ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ‘ਪਾਪਾਵਰ’ ਤੋਂ ‘ਅਫੀਮ’ ਜਾਂ ਕੋਈ ‘ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ’ ਨਿਕਾਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ, ਜੋ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ‘ਪਾਪਾਵਰ’ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਦਾ ਵੀ ਦਾਇਤਵ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੂਰਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਸਟਿਸ ਹਿਦਾਯਤੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਦਯਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ 'ਅਫੀਮ' ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ6SUPERSCRIPT, ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਥੀ @ ਮੰਗਲਸਿੰਘ ਰਾਮਦਯਾਲਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਗੁੱਗਲੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਚ.ਪੀ. ਅਤੇ ਰਾਜ ਐਚ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਦੇਸ ਰਾਜ9SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਨਿਸ਼ਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਏ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਏ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ:

19. ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ, ਯਾਨੀ 1985 ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਐਕਟ ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1857 ਸੀ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, “1857 ਐਕਟ”), ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਲਈ ‘ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਅਵੈਧ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ‘ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1857 ਐਕਟ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1878 ਵਿੱਚ, ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1878 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, “1878 ਐਕਟ”) ਨੂੰ ‘ਅਫੀਮ’ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

“3. ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ. - ……

‘ਅਫੀਮ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(i) ਪੋਸਤ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ (ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ, ਐਲ), ਚਾਹੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੱਟੇ, ਪੀਸੇ ਜਾਂ ਪਾਊਡਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(ii) ਅਜਿਹੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਾ

ਮਤਲਬ ਹੈ;

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਰਫੀਨ ਦੀ 0.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ 1930 ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈ;

21. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 1930 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "1930 ਐਕਟ") ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1930 ਐਕਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਫੀਮ ਕਾਨਫਰੰਸ (ਜਨੀਵਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1930 ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਹਿੰਦੇ ਜਨੀਵਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 'ਅਫੀਮ', 'ਭਾਰਤੀ ਭੰਗ' ਅਤੇ 'ਕੋਕਾ ਪੱਤਾ' ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤੀ:

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ. ……

(ਈ) "ਅਫੀਮ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਿਮੋ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

(i) ਪੋਸਤ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ (ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ.);NONE NONE

(ii) ਅਜਿਹੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇNONE NONE

(iii) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ, ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 0.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਰਫੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;NONE NONE

22. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੋਹਿਬਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ, "1949 ਐਕਟ") ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"(30) "ਅਫੀਮ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ –

(a) ਪੋਸਤ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ (ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ), [ਚਾਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੱਟੇ, ਕੁਚਲੇ ਜਾਂ ਪਾਊਡਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ;NONE NONE

(b) ਅਜਿਹੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇNONE NONE

(c) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ, ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ;NONE NONE

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 0.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਰਫੀਨ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ 1930 ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈ ਹੋਵੇ।"

23. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ, ਯਾਨੀ 1985 ਐਕਟ, 1985 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1985 ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1857, ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1878 ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 1930 ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਦਵਾਈ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

(i) ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਰੋਕਥਾਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 1930 ਅਧਿਕਤਮ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦਵਾਈ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਮਾਤਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੜੋਸੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਜਿਟ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(ii) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ, ਕਸਟਮ, ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੇਂਦਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(iii) ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

(iv) ਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜੋ ਕਿ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1971 ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਤੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।”

24. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੇ ਐਕਟ, ਅਰਥਾਤ 1857 ਦਾ ਐਕਟ, 1878 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ 1930 ਦਾ ਐਕਟ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਵੈਧ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਖਪਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਅਪਰਿਆਪਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੇਂਦਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਢੱਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਦੀ ਤਾਤਕਾਲਿਕ ਲੋੜ ਸੀ।

25. 1985 ਐਕਟ ਨੇ ‘ਅਫੀਮ’, ‘ਅਫੀਮ ਦਾ ਵਿਵਾਦ’, ‘ਅਫੀਮ ਦਾ ਪੌਦਾ’, ‘ਪੌਪੀ ਦਾ ਤਣਾ’ ਅਤੇ ‘ਪੌਪੀ ਤਣੇ ਦਾ ਗਾੜ੍ਹਾ’ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (xv), (xvi), (xviii) ਅਤੇ (xix) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹਨ:

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ . – (xv) “ਅਫੀਮ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(a) ਅਫੀਮ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ; ਅਤੇ

(b) ਅਫੀਮ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਜਮੇ ਹੋਏ ਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਣ, ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪਦਾਰਥ ਦੇ,

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਰਫੀਨ ਦਾ 0.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ: (

xvi) “ਅਫੀਮ ਦਾ ਵਿਵਾਦ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(a) ਔਸ਼ਧੀ ਅਫੀਮ, ਭਾਵ, ਅਫੀਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰਮਾਕੋਪੀਆ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਾਰਮਾਕੋਪੀਆ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਔਸ਼ਧੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨ ਹੋਈ ਅਫੀਮ, ਚਾਹੇ ਪਾਊਡਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦਾਣੇਦਾਰ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਿਤ;

(b) ਤਿਆਰ ਅਫੀਮ, ਭਾਵ, ਅਫੀਮ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਪਾਦ ਜੋ ਅਫੀਮ ਨੂੰ ਧੂੰਆਂ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਨਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਨੂੰ ਧੂੰਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੱਚਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਚਿਆ ਪਦਾਰਥ;

(c) ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਅਲਕਲੋਇਡਸ, ਭਾਵ, ਮੋਰਫੀਨ, ਕੋਡੀਨ, ਥੇਬੇਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੂਣ:

(d) ਡਾਇਐਸੀਟਿਲਮੋਰਫੀਨ, ਭਾਵ, ਅਲਕਲੋਇਡ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਾਇਮੋਰਫੀਨ ਜਾਂ ਹੀਰੋਇਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੂਣ; ਅਤੇ

(e) ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਰਫੀਨ ਦਾ 0.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਾਇਐਸੀਟਿਲਮੋਰਫੀਨ ਹੋਵੇ;

(xvii) "ਅਫੀਮ ਦਾ ਪੌਦਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(ਅ) ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ. ਦਾ ਪੌਦਾ; ਅਤੇ

(ਬ) ਪਾਪਾਵਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

(xviii) "ਪੋਸਤ ਦਾ ਭੂਸਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ (ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਕੱਟਣ, ਕੁਚਲਣ ਜਾਂ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(xix) "ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਦਾ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪਦਾਰਥ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੋਸਤ ਦਾ ਭੂਸਾ ਉਸਦੇ ਐਲਕਲੋਇਡਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦ੍ਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

26. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ 'ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। 'ਪੋਸਤ ਦਾ

ਭੂਸਾ' ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟਣ, ਕੁਚਲਣ ਜਾਂ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪੋਸਤ ਦਾ ਭੂਸਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਲਈ, 'ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (xvii) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾਤੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਪੌਦਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਪਾਪਾਵਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

27. 1985 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ 'ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਪਰਾਲੀ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“15. ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।- ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਤਪਾਦਨ, ਕਬਜ਼ਾ, ਢੋਆ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਆਯਾਤ, ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ,ਰਾਜ, ਵੇਚਦਾ ਹੈ, ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਕੀਤੇ ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਕੀਤੇ ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,-

(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ; ਜਾਂ

(ਬ) ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਰ ਬੀਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

28. 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਢੋਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਆਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੇਚਦਾ ਹੈ, ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਦਾਮ ਕੀਤੇ ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੀਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ‘ਪੋਸਤ ਦੇ ਭੂਸੇ’ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (xvii) ਅਤੇ (xviii) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਦੀ ਹੋਵੇ ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (xvii) ਅਧੀਨ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ।

30. ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪਰਚਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੱਚਾ ਮਾਲ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਨੂੰ ਸਮਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (xvii) ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਪਰਚਾਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਲ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਨੂੰ ਸਮਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਜਾਤੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਜਾਂ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ 1857 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਸਿਰਫ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ', 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' ਅਤੇ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ ਦਾ ਕੰਸਨਟ੍ਰੇਟ' ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

32. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਪਟਾਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਐਕਟ 1878 ਦਾ ਐਕਟ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ 1930 ਦਾ ਐਕਟ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟਾਂ ਨੇ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ 'ਪੋਸਤ' (ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ) ਦੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਜਮਾਵਲੇ ਜੂਸ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਬਮਿਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਦੀ ਮਾਤਰਾ 0.2% ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ:

33. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਜ੍ਞਾਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਾਹੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

34. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਫੀਮ ਸੰਮੇਲਨ ਹੇਗ 'ਤੇ 23 ਜਨਵਰੀ 1912 ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "1912 ਸੰਮੇਲਨ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ)। ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1912 ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, 'ਕੱਚੀ ਅਫੀਮ' ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਨਿੰਮੋ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ. – “ਕੱਚੇ ਅਫੀਮ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ:

ਉਹ ਸਵੈ-ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਜੋ ਪਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

35. ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲਤ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਵਾਂਛਿਤ ਨਤੀਜੇ ਸਿਰਫ ਠੇਕੇਦਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨੇੜਤਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਫੀਮ ਕਾਨਫਰੰਸ 1953 ਵਿੱਚ, “ਪੋਸਤੇ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਖੇਤੀ, ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਥੋਕ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ” (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ “1953 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ” ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ‘ਪੋਸਤਾ’, ‘ਪੋਸਤਾ ਦੀ ਭੂਸੀ’ ਅਤੇ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

“ਪੋਸਤਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪੌਦਾ ਪਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ., ਅਤੇ ਪਪਾਵਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

“ਪੋਸਤਾ ਦੀ ਭੂਸੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪੋਸਤੇ ਦੇ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ (ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ;

“ਅਫੀਮ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪੋਸਤੇ ਦਾ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਅਫੀਮ, ਦਵਾਈ ਵਾਲਾ ਅਫੀਮ, ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਅਫੀਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਗੈਲੇਨੀਕਲ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ;

36. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਪੱਧਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤੰਨ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ 'ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "1961 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ 1972 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ 'ਚਿਕਿਤਸਕ ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਅਤੇ 'ਭੁੱਕੀ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੂੜੀ', ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1961 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਓ) "ਮੈਡੀਸਨਲ ਅਫੀਮ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਫੀਮ ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੋਵੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਕਿਤਸਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ।

p) “ਅਫੀਮ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਫੀਮ ਦੇ ਪੋਸਤੇ ਦਾ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ।

q) “ਅਫੀਮ ਪੋਸਤਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਪਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ. ਦਾ ਪੌਦਾ।

r) “ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ (ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਹਨ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

37. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1912 ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ 1961 ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, ਜਿਸਨੂੰ 1972 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪੌਦਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1953 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ 1953 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

38. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕਲੈਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, 1961 ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ("ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀ" ਲਈ ਛੋਟਾ), ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“1. ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਾਲਾ ਪੌਦਾ ਉਸੇ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਜਾਂ ਉਸੇ ਜਿਨਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ “ਪੈਪੇਵਰ ਸੇਟੀਜੇਰਮ” ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪੇਵਰ ਸੇਟੀਜੇਰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਹੱਤਵਹੀਣ, ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰਫੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. ਇਕਲੈਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਫੀਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ, ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ “ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ” ਨੂੰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ ਦਾ ਪੌਦਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। 1953 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, “ਪੋਪੀ” ਨੂੰ “ਪੌਦਾ ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੈਪੇਵਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

3. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਪੈਪੇਵਰ ਜਿਨਸ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਫੀਮ ਦੇਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੌਦਾ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਇਕਲੌਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੁਆਰਾ ਹੀ। ਪੌਦੇ ਦਾ ਜਮਾ ਹੋਇਆ ਰਸ ਇਕਲੌਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ “ਅਫੀਮ” ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ “ਅਫੀਮ” ਪਰ ਇਕਲੌਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖ 3 ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਦਾ “ਨਸ਼ਾ” ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਅਫੀਮ” ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਜਾਤੀ “ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ.” ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ — ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਇਕਲੌਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ “ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ” ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਕਲੌਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, “ਉਤਪਾਦਨ” ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ “ਨਿਰਮਾਣ” ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ ਸਿੰਗਲ ਸੰਮੇਲਨ, "ਉਤਪਾਦਨ" ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ "ਉਤਪਾਦਨ". ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਫੀਮ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਫੀਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਾਧੂ ਕਿਸਮਾਂ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਿੰਗਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਟੀਕਲ 47 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

39. ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਔਖਾ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕੋ ਸਪੀਸੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਜੀਨਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ, 'ਪੈਪਾਵਰ ਸੇਟੀਜੇਰਮ' ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਜਾਂ ਏ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਲੇਖਕ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਫੀਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸਪੀਸੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, Papaver somniferum L. ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਸਪੀਸੀਜ਼ ਦਾ ਪੌਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ 1953 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ ਪਲਾਂਟ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 'ਭੁੱਕੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇ ਲੇਖਕ ਕਿਹਾ ਟਿੱਪਣੀ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਈ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਜੀਨਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਅਫੀਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਪੌਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿੰਗਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੁਆਰਾ। ਜਮਾਇਆ ਪੌਦੇ ਦਾ ਜੂਸ, ਸਿੰਗਲ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ 'ਅਫੀਮ' ਪਰ, ਸਿੰਗਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 3 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦਾ 'ਡਰੱਗ' ਬਣ ਜਾਵੇ 'ਅਫੀਮ' 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਲੇਖਕ ਕਮੈਂਟਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸਲਈ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਭੁੱਕੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ 'ਅਫੀਮ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਾਧੂ ਕਿਸਮਾਂ।

40. ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਜ੍ਞਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਬੰਧੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਧਿਐਨ:

41. ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1966 ਦੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ, ‘ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ’ ਨੂੰ ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਖੇਤੀ ‘ਅਫੀਮ’ ਅਤੇ ‘ਪੋਸਤ ਦੇ ਬੀਜ’ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ‘ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਖੇਤੀ ‘ਅਫੀਮ’ ਲਈ ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵਜੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਰਤਮਾਨ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ‘ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੇਠ ਉੱਚੀ ਏਕੜਾਜ ਸੀ। ‘ਅਫੀਮ’ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਚੀਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, 1960-1961 ਵਿੱਚ ‘ਪੋਸਤ’ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੇਠ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਕਾਫੀ ਘਟ ਗਿਆ। ਹੋਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1949 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਮੈਡੀਕਲ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ‘ਅਫੀਮ’ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ 1958-1959 ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

42. 1966 ਦੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਨਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

“ਰਸਾਇਇਕ ਸੰਘਟਨ”

ਤਾਜ਼ਾ ਅਫੀਮ ਇੱਕ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦਾ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਵਰਗਾ ਸਖ਼ਤ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਜੋ ਰੱਖਣ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਭੰਗੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਲਦਾਰ ਗੰਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਫੀਮ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਐਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਲਈ ਮੁੱਲਵਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਐਲਕਲੋਇਡ ਸਮਗਰੀ 5 ਤੋਂ 25% (ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 20%) ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਐਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ 25 ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਟੇਬਲ 3)। ਮਾਰਫੀਨ, ਕੋਡੀਨ ਥੇਬੇਨ, ਨਾਰਕੋਟੀਨ, ਨਾਰਸੀਨ ਅਤੇ ਪਾਪਾਵਰੀਨ ਅਫੀਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਐਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਰਫੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਮਾਰਫੀਨ ਮੀਕੋਨਿਕ ਅਤੇ ਸਲਫ਼ਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡਜ਼ ਨਾਲ ਲਵਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਐਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਅਫੀਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਵਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਥੋਰਪ, IX, 99; ਐਨੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੈਮ ਡਿਪ. ਐਗਰਿ. ਇੰਡੀਆ, ਕੈਮ, 1921-23, 6-1; ਮਰਕ ਇੰਡੈਕਸ, 756, ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, 169; ਹੈਨਰੀ, 178; ਯੂ.ਐਸ.ਡੀ., 1955, 927)

ਅਫੀਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸਦੇ ਮਾਰਫੀਨ-ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਐਲਕਲੋਇਡਸ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਮਾਰਫੀਨ', 'ਨਾਰਕੋਟਾਈਨ', 'ਪਾਪਾਵਰੀਨ', 'ਥੇਬੇਨ' ਅਤੇ 'ਕੋਡੀਨ'। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਰਫੀਨ' 'ਮੀਕੋਨਿਕ' ਅਤੇ 'ਸਲਫ਼ਿਊਰਿਕ' ਐਸਿਡਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸਦੇ 'ਮਾਰਫੀਨ-ਸਮੱਗਰੀ' ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

44. ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ 'ਅਫੀਮ', 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਹੈਰੋਇਨ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਏ ਸਨ। 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

“ਹੈਰੋਇਨ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪੂਰਵਜ ਮਾਰਫੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਰਫੀਨ ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਫੀਮ ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ. ਦੇ ਅਪਰਿਪਕਵ ਬੀਜ ਪੋਡਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੁੱਕਾ ਦੁੱਧੀਆ ਰਸ (ਲੈਟੈਕਸ) ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਫੀਨ ਨੂੰ ਪਾਪਾਵਰ ਸੇਟੀਜਰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਪਾਵਰ ਡੀਕੈਸਨੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾਵਰ ਰੋਹਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਐਲਕਲੋਇਡ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਣਿਆ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੇ ਪਾਪਾਵਰ ਰੋਹਿਆਸ ਵਿੱਚ ਮਾਰਫੀਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ ਦੇ ਬੋਟਨੀ ਅਤੇ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਉੱਤੇ ਕਪੂਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੀਖਿਆ ਵਾਧੂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਹੈ।”

45. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਹੈਰੋਇਨ' ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪੂਰਵਜ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਹੈ, ਅਤੇ 'ਮਾਰਫੀਨ' 'ਅਫੀਮ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' ਉਹ ਸੁੱਕਾ ਦੁੱਧੀਆ ਰਸ ਹੈ ਜੋ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਅਪਰਿਪਕਵ ਬੀਜ ਪੋਡਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਰਫੀਨ' 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੇਟੀਜਰਮ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਪਾਪਾਵਰ ਡੀਕੈਸਨੀ' ਅਤੇ 'ਪਾਪਾਵਰ ਰੋਹਿਆਸ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਐਲਕਲੋਇਡ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਤਾਂ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਣਿਆ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੇ 'ਪਾਪਾਵਰ ਰੋਹਿਆਸ' ਵਿੱਚ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਕੱਚੀ ਅਫੀਮ' ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੁੱਖ ਐਲਕਲੋਇਡਸ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

46. 1998 ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ, ਖੋਜ ਉੱਤੇ, 'ਅਫੀਮ' ਅਤੇ 'ਕੱਚੀ ਮਾਰਫੀਨ' ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਮਾਰਫੀਨ', 'ਕੋਡੀਨ', 'ਥੇਬੇਨ', 'ਪਾਪਾਵਰੀਨ', 'ਨੋਸਕੈਪੀਨ', ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ'।

47. "ਪਲਾਂਟ ਪੋਇਜ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ" ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਿਸਨੂੰ ਡਾ. ਐਮ.ਪੀ. ਗੌਤਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਭਰਾ ਗੌਤਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, 'ਅਫੀਮ' ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਛੇ ਮੁੱਖ ਅਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਨੂੰ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖੋਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਅਫੀਮ' ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਜੋ ਮੋਰਫੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਪਰ ਹੋਰ ਮੋਰਫੀਨੇਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਐਸਿਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਐਨ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

48. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ "ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਸ ਸਟੂਪੀਫਿਆਂਟਸ ਐਸਟੂਪੇਫਾਸੀਐਂਟੇਸ - 2022 ਲਈ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ", ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“3. ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ ਉਹ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਹਨ ਜੋ ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ ਪੌਦੇ (ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਰਫੀਨ, ਥੇਬੇਨ, ਕੋਡੀਨ ਅਤੇ ਓਰੀਪਾਵਾਈਨ ਨੂੰ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ ਦਾ ਕੰਸੰਟਰੇਟ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦ ਹੈ ਜੋ ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ ਤੋਂ ਅਲਕਲੋਇਡਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ 1961 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਓਪੀਏਟ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਓਪੀਏਟਸ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

49. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 2021 ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ', 'ਅਫੀਮ ਅਲਕਲੋਇਡਜ਼' ਅਤੇ 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3.7 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: 3.7 ਤਰੀਕੇ:

3.7.1 ਰੰਗ ਪਰੀਖਿਆ:

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਕੇਵਲ ਅਫੀਮ ਅਲਕਲੋਇਡਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

a) ਮਾਰਕੁਇਸ ਪਰੀਖਿਆ [1]: ਇੱਕ ਪਰਖਣਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 10 ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਓ, ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਂਚ ਦੀ ਛੜੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲੋ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਪੇਪਰ/ਉਪਰਲੇ ਤਰਲ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਸਪੌਟਿੰਗ ਪਲੇਟ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਓ ਅਤੇ ਮਾਰਕੁਇਸ ਰੀਐਜੰਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਓ। ਜਾਮਨੀ ਵਾਇਲੇਟ ਰੰਗ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਫੀਮ/ਕਚੇ ਮੋਰਫੀਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਕੁਇਸ ਰੀਐਜੰਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ: 40% ਫਾਰਮਾਲਡਿਹਾਈਡ ਘੋਲ ਦੀਆਂ 8-10 ਬੂੰਦਾਂ ਨੂੰ 10 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਕੌਂ. ਸਲਫ਼ਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਓ।

b) ਫੈਰਿਕ ਸਾਲਟ ਪਰੀਖਿਆ [1]: ਇੱਕ ਸਪੌਟ ਪਲੇਟ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2 ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਓ, ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਓ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਭੂਰੇ ਤਰਲ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਸਪੌਟ ਪਲੇਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ 'ਤੇ ਲਵੋ, ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਰੀਐਜੰਟ ਪਾਓ। ਭੂਰੇ ਜਾਮਨੀ ਰੰਗ ਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ ਕਚੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਅਫੀਮ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਚੇ ਮੋਰਫੀਨ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਫੈਰਿਕ ਸਾਲਟ ਰੀਐਜੰਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ: 1 ਗ੍ਰਾਮ ਫੈਰਿਕ ਸਲਫੇਟ ਨੂੰ 20 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਾਓ।

ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਰੀਖਿਆ [2] :

c) ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਪਰੀਖਿਆ: ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਘੁਲਾਓ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਦੀ 10% ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਦੇ ਘੋਲ ਨਾਲ ਪਤਲੇ ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਓ। ਇੱਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਘੋਲ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਤਲੇ ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਓ ਅਤੇ ਗਰਮ ਕਰੋ। ਘੋਲ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੋਲ ਦੀ ਮਰਕਰੀ ਕਲੋਰਾਈਡ ਪਾਓ। ਘੋਲ ਦਾ ਰੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਰਕਰੀ ਕਲੋਰਾਈਡ ਰੀਐਜੰਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ: 5 ਗ੍ਰਾਮ. ਮਰਕਰੀ ਕਲੋਰਾਈਡ ਨੂੰ 100 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਾਓ।

ਪਤਲੇ ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ [3]: ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 10% W/V ਦਾ HCl ਪੋਰਫ਼ਿਰੋਕਸਾਈਨ ਪਰੀਖਿਆ [1]: ਇੱਕ ਸਪੌਟ ਪਲੇਟ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਦੋ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਂਚ ਦੀ ਛੜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਭੂਰੇ ਤਰਲ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਪਲੇਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ 'ਤੇ ਲਵੋ, ਇੱਕ ਬੂੰਦ 2 N ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ ਪਾਓ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਗਰਮ ਕਰੋ। ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਪੋਰਫ਼ਿਰੋਕਸਾਈਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।"

50. ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੰਗ ਪਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਸਿਰਫ 'ਅਫੀਮ ਅਲਕਲੋਇਡਜ਼' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਿਸੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕੁਇਸ ਟੈਸਟ 'ਅਫੀਮ/ਕਚਾ ਮਾਰਫੀਨ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫੈਰਿਕ ਸਾਲਟ ਟੈਸਟ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੰਗ ਪਰੀਖਣ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ, ਪਰ 'ਅਫੀਮ/ ਕਚਾ ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

51. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

52. ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਮਿਸਚੀਫ ਰੂਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

ਹੇਡਨ ਦਾ/ਮਿਸਚੀਫ ਰੂਲ:

53. ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1955 ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦ ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ10$_{SUPERSCRIPT}$ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"23. ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ (ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਸਾਂਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

1ਲਾ. ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਾਂਝਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ।

2ਜਾ. ਕੀ ਸੀ ਉਹ ਮਿਸਚੀਫ ਅਤੇ ਖਾਮੀ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

3ਜੀ. ਕੀ ਉਪਾਯ ਸੰਸਦ ਨੇ ਕੌਮਨਵੈਲਥ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਤੈਅ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ 4ਥਾ. ਉਪਾਯ ਦਾ ਸੱਚਾ ਕਾਰਣ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮਿਸਚੀਫ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਿਸਚੀਫ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਾਰੀਕ ਇਜਾਦਾਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਖ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਪਾਯ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਬਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਲਈ।"

ਇਨ ਰੀ ਮੇਫੇਅਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕੰਪਨੀ (1882) 2 Ch 28 ਪ੍ਰਸਥਾ 35 ਤੇ] ਲਿੰਡਲੇ, ਐਮ.ਆਰ. ਨੇ 1898 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ "ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਣ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲਾਰਡ ਕੋਕ ਨੇ ਹੇਡਨ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ" ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਈਸਟਮੈਨ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਮਟੀਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੈਟੈਂਟਸ, ਡਿਜ਼ਾਈਨਜ਼ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕਸ [ਐਲਆਰ (1898) ਏਸੀ 571 ਪ੍ਰਸਥਾ 576] ਈਅਰਲ ਆਫ ਹਾਲਸਬਰੀ ਨੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ:

"ਮਾਈ ਲਾਰਡਸ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚੀ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਨੇ ਜੋ ਇਲਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।"

ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 286 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਖੜਾ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਕਿਸ ਬੁਰਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਉਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਇਲਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

54. ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਚਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ:

(i) 1985 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ? ਐਕਟ?

(ii) ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

(iii) ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਉਪਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਨੁਕਸ?

(iv) ਉਪਾਅ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ।

55. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫਰਮ ਐਲ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1878 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ 1930 ਦਾ ਐਕਟ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫਰਮ ਐਲ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਵੀ ਮਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

56. 1953 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਮੁੜ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਉਸੇ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਜਾਂ ਉਸੇ ਜਿਨਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੇਟੀਜੇਰਮ'। ਇਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੇਟੀਜੇਰਮ' ਤੋਂ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਦੀ ਬੇਅਰਥ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, 'ਅਫੀਮ ਪੌਪੀ' ਨੂੰ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 1953 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਪੌਪੀ' ਨੂੰ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜੋ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ 'ਅਫੀਮ ਪੌਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਫੀਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

57. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਐਕਟ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

58. ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (xvii) ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ (xvii) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਪੌਦਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੌਪੀ' ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ (xvii) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੌਪੀ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕੇ।

59. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਵਗਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਦੇ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਅ) ਦੁਆਰਾ, ਇਸਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ।

ਜਦਕਿ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨੂੰ ਸਮਾਵੇ, ਇਸਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।

60. ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਦੋ ਟੈਸਟ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪੋਪੀ ਸਟ੍ਰਾ' ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

61. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਖਿਲਾਫ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਜਵਾਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਟ੍ਰੈਫਿਕ, 1988 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, “1988 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ”), ਨੇ ਮੁੜ 'ਅਫੀਮ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾਤੀ “ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ” ਦਾ ਪੌਦਾ;

62. ਇਹ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ 1953 ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਦੇ 1961 ਅਤੇ 1988 ਨੇ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਅ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ।

63. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਖਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ', ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਪਰ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜੋ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

64. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉਪਾਯ ਸੰਸਦ ਨੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (xvii) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ।

65. ਉਪਾਯ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪੈਪੇਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ:

66. ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

67. ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੱਥਾਈ ਵਰਗੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ11 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 489-ਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਲਈ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"6. ……..ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਰਤੀਬ ਦੇਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ" ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ "ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ" ਨੂੰ "ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਹੈ? ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉੱਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ 'ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ' ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਮਕਸਦ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ (ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ) ਸ਼ਬਦ "ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ" ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਉੱਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਠੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ [ਮੁਦਰਾ n. 1 ਇੱਕ ਧਾਤੂ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਧਿਅਮ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। (ਕੋਲਿੰਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼)] (ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਯਾਨੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਤਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਵਭੌਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉੱਦੇਸ਼ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਮੁਦਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਜਾਲੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਭੋਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਾਰਵਭੌਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੇਗੀ?

……."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

68. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਉੱਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉੱਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਮਕਸਦ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਬਦ 'ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ' ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟ' ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਨੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

69. ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਾਹੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿੱਪਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਅਧਿਕਾਰੀ" ਜਾਂ "ਕਰਮਚਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“7. ਧਾਰਾ 630 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ (ਅ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ (ਬ) ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ।

8. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਰਥਵਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਕੇਵਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਹ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਕਲੋਜ਼ (ਬ) ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕ ਲਵੇ। ਇਹ ਕਲੋਜ਼ (ਬ) ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੋਜ਼ (ਬ) ਇਹ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ "ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ" ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ 630. ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਹਨ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

70. ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ” ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੋਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ

ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

71. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਬੰਬਈ (II)13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ "

13. ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਧਣ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਧਣ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਾਂ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬੇਕਸੂਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।"

14. ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ, ਜੋ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕਣਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਖਤਰਾ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜਤਾਈ ਗਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ।

15. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ [(1994) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 569 : 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 899] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਉਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

72. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਸਕੇ।

73. ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"10. ਐਕਟ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਨੈਕਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਆਬਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ. ਅਧੀਨ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ [(1984) 2 SCC 183 : 1984 SCC(Cri) 172] ਆਯੋਜਿਤ: (SCC ਪੀ. 200, ਪੈਰਾ 18)

“18. 1947 ਦਾ ਐਕਟ ਇਸ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਹੋਰ ਅਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਨਾ ਕਰੇ।” ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਵੇ। ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇੰਨਾ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਸਤੂ, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

11. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਬੰਧੀ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

74. ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988, ਜੋ ਕਿ ਜਨ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

75. ਬਲਰਾਮ ਕੁਮਾਵਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ14$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਈਲਡ ਲਾਈਫ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1972 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ‘ਆਈਵਰੀ’ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ:

“23. ਹੋਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕੀ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਲੈਕਸੀਕਲ ਵਿਆਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਵਿਗਿਆਨ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ।

24. .....

25. ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਤ ਰੇਸ ਮਾਗਿਸ ਵਾਲੇਅਤ ਕੁਆਮ ਪੇਰੇਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ। ਟਿੰਸੁਖੀਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [(1989) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 709 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1990 ਐਸ.ਸੀ. 123] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 754, ਪੈਰਾ 118-120)

“118. ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨਯੋਗ ਬਣੇ, ਸਿਦਾਂਤ ‘ਉੱਤ ਰੇਸ ਮਾਗਿਸ ਵਾਲੇਅਤ ਕੁਆਮ ਪੇਰੇਅਤ’ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਮਤਲਬ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਚਿੱਤਤਾ ਜਾਂ ਅਤਾਰਕਿਕਤਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਸ਼ਿਪ ਕੈਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਰੇਸਕੋਰਸ ਕੰਪਨੀ [(1900) 2 ਚ 352 : 69 ਐਲ.ਜੇ.ਚ 850: 83 ਐਲ.ਟੀ. 274 (ਸੀ.ਏ.)] ਫਾਰਵੈਲ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਪੰ. 360-61)

‘ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਬਦ ਇੰਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਮਤਲਬ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਅਰਥ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਖਾਲੀ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।’

119. ਫਾਵਸੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਕਿੰਘਮ ਕਾਊਂਟੀ ਕੌਂਸਲ [(1960) 3 ਆਲ ਈ.ਆਰ. 503 : (1960) 3 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 831 (ਐਚ.ਐਲ.)] ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਡੈਨਿੰਗ ਨੇ ਫਾਰਵੈਲ, ਜੇ. ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ : (ਆਲ ਈ.ਆਰ. ਪੰ. 516)

‘ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧੁੰਦਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਈ ਅਰਥ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ।’ 120. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਬਣ ਸਕੇ ਉਹ ਬਣਾਏ, ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਅਸੰਭਵਤਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ।

ਵਿੱਚ ਵਿਟਨੀ ਬਨਾਮ ਆਈ.ਆਰ.ਸੀ. [1926 ਏ.ਸੀ. 37 : 95 ਐਲ.ਜੇ.ਕੇ.ਬੀ. 165 : 134 ਐਲ.ਟੀ. 98 (ਐਚ.ਐਲ.)] ਲਾਰਡ ਡਨੇਡਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਏ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 52)

‘ਇੱਕ ਸਟੈਚਿਊਟ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਛੁੱਟ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ ਉਸ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਨਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।’’

26. ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ

ਹਰਾਉਣਗੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ। [ਦੇਖੋ ਸੈਲਮਨ ਬਨਾਮ ਡੰਕਮਬ [(1886) 11 ਏ.ਸੀ. 627 : 55 ਐਲ.ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. 69 : 55 ਐਲ.ਟੀ. 446 (ਪੀ.ਸੀ.)] (ਏ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 634).] ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕੇ। ……"

76. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ, ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕੀ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਲੈਕਸੀਕਲ ਨਿਰਮਾਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੋਨੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

77. ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[15] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 56(1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਐਫ.ਈ.ਆਰ.ਏ.), 1973 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਉਂਕਿ ਐਫ.ਈ.ਆਰ.ਏ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਕੈਦ ਹੈ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ। ਉਥੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਟੈਚਿਊਟ ਵਿੱਚ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟੋਲਾਰਾਮ ਰੇਲੂਮਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੰਬਈ [(1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 158 : 1954 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ. 1333] , ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 164 ਅਤੇ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਐਚ. ਮੇਹਤਾ [(1971) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 189 : 1971 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 279] ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚੂਕ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਕਦਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤ ਇਰਾਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਚਿਊਟ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਇਹ ਆਮ ਸਮਝ ਲਈ ਪੂਰੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਛੋਟ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ.

"24. ਸਖਤ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀ ਹੈ?" ਕ੍ਰੇਇਜ਼ ਆਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਲਾਅ, 7ਵੀਂ ਐਡੀ. ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੈਸੇਜ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੈ:

"ਸਖਤ ਅਤੇ ਇਕ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਰੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਦੰਡਾਤਮਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਐਕਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।' 'ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ,' ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਇਓਂਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ [ਲਾਇਓਂਜ਼ ਬਨਾਮ ਲਾਇਓਂਜ਼, 1858 ਬੈਲ ਸੀਸੀ 38 : 169 ਈਆਰ 1158], 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਇਕ ਉਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧੀ ਅਕਸਰ ਬਚ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'"

ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 532 ਤੇ, ਸੈਡਵਿਕ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਉੱਧ□ਤ ਹਨ:

“ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੇਜਾ ਸਖਤੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਨੁਚਿਤ ਨਰਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਯਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਉ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।”

25. ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਬੇਬਾਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ "ਕੰਪਨੀ, ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਰੀਰ" ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।”

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

78. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਟੈਚੂਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

79. ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਡਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ 16, ਜਦਕਿ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਈ. ਮਾਈਕਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 17, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਜਾਂ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਪੱਖ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“10.1. ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ [ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ, (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 440 : 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 785] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਨੂੰਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਢਾਲੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਕਸਵੈਲ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, 10ਵੀਂ ਐਡੀ. ਪੰਨਾ 229 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“25. … 'ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਇਸਦੇ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੇਪਨ, ਕਠਨਾਈ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਾਕ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ। … ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਨਿਰਰਥਕਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਰੂਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਡਿਗਤਾ ਦੇ।' “

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ਼ ਲੈਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸਟ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਮਕੈਨਿਕਲ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਜੋ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ

ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਤੁਕਾਪਨ ਜਾਂ ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਨਿਰਰਥਕ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

80. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਸਕਰਸ਼:

81. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਢੱਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਢੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਗਿਰੋਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਜ੍ਞਾਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੈਡੈਂਟਿਕ ਅਤੇ ਮਕੈਨਿਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

82. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪੌਦਾ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਸੀ। 1878 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1930 ਦਾ ਐਕਟ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1953 ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1961 ਅਤੇ 1988 ਦੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਨੇ ਮੁੜ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਨੂੰ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੇ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੁਕੈਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਹੋਰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਮੂਲ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਵਿੱਚ ਹੈ।

83. ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ 'ਮੋਰਫੀਨ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਟੈਸਟ' ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਦੋ ਹੀ ਟੈਸਟ ਹਨ ਕਿ

ਵਰਜਿਤ ਸਮਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿਰਫ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਪੌਦਾ ਹੀ 1878 ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੌਇਡ' ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1985 ਦਾ ਐਕਟ, 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੂੰ 'ਅਫੀਮ ਪੋਪੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਜੋ ਕਿ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ੇਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

84. ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਜਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰੇਗਾ।

85. ਜਿਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ।

86. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਰਾਮਜੀ ਭਾਈ ਬਾਰੋਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਤਰਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(c) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 'ਅਫੀਮ' ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ 2.8% ਐਨਹਾਈਡ੍ਰਾਈਡ ਮੋਰਫੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ 'ਅਫੀਮ ਦਾ ਵਿਵਾਦ' ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(xvi)(e) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਜੋ ਕੁਝ ਉਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ 'ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(xxi) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈ' ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

87. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਦਯਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲਾ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੈਮੀਕਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

88. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ, ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

89. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਅਤੇ 'ਮਾਰਫੀਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਰਯਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਪੌਦੇ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ' ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਹੈ।

90. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਿਆਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 'ਅਫੀਮ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਫੀਨੈਂਥਰੀਨ ਐਲਕਲੋਇਡ' ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਪਾਪਾਵਰ' ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਅਫੀਮ ਪੋਸਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

91. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਕੈਮੀਕਲ ਪਰੀਖਣਕਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਰਯਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਧਾਰਾ (xvii) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਪਾਪਾਵਰ ਸੋਮਨੀਫਰਮ ਐਲ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ 'ਪੋਸਤ ਦੀ ਭੂਸੀ' 'ਮਾਰਫੀਨ' ਅਤੇ 'ਮੀਕੋਨਿਕ ਐਸਿਡ' ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

92. ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਾਡੀ ਗਹਿਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਬਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ।

93. ਜਿਹੜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

94. ਸ੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਜੈਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ(ਆਂ) ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ(ਆਂ)-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

95. ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

96. ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

97. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ : ਸ਼ੇਵਾਲੀ ਮੋਂਗਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.) ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate